רבי שמעון בשיטת רבי יוסי אמרה דאמר לקח בגמר דבריו וכו'. לתא"ג דלר' יוסי חייבי תרוייהו הייו משום דתרי מילי קאמר ואינם פירוש זה לזה אבל הכא מן הטעורים הוא פי' מה שאמר הרי עלי מנחה וכיון דלקח בגמר דבריו אדם נתפס מבטלים להא דאמר בתחלה הרי עלי מנחה ואפי' אם אמר אינו חייבי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך אלא כך הייתי נודר כך אלא הייתי מעמיד דרבנן דאלים להו לשון ראשון ולא הוי כדל ופתחו עמו כי אמר אינו חייבי יודע כי' כדאמרינן בתמורות והנסכים (מנחות קג.): **מה** ראו חכמים מישאל ועזריה. פ"ה מה ראו שלא הרגו וחי בהם ולא שימות בהן וקשה דהא בפרהסיא הוה ומסקינן בסנהדרין (דף מד.) דלטלי עצמא בפרהסיא חייב למסור עצמו אפילו אמטה קלה ומפר"ם דלגם זה שעשה נבוכדנצר לא ע"ז הוה אלא איבדרטא שעשה לכבוד עצמו ולכך קאמר מה ראו וכן משמע מדכתיב ולא הכרח לים אחתא פלחין וגלגל דהכא לא נסגוד משמע דאלהא דיהיה ולגמרא אמרי מילי כיהו ואתי נמי שפיר הא דאמרינן בחלו נערות (כתובות נג:) אלמלי עבדו לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא ואי ע"ז הוה ת"ו שהיו משתחוים לו ומיהו לשון פלחו לא אתי שפיר* ור"י מפרש מה ראו שלא ברחו שהרי קודם המעשה היו יכולים לברוח כמו שעשה דניאל כדאמר בחלק (סנהדרין צא.) ג' היו בכותיה עלה: **אין** מברכין על האור אלא במוצאי שבת. הקשה הר"ר יוסף למה אין מברכין בכל שעה שנהנה ממנו דאסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה ומברכו הש"ש לשנותו נהנה אבל שאר הנאה מן האור המשמש בכל יום סייגו משום שמתחתם בכל יום: אלא

מתני' מקום שנהגו שלא להדליק, מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין, ומדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלים ועל גבי החולים: **גמ'** תנא בין שאמרו להדליק ובין שאמרו שלא להדליק שניהן לדבר אחד נתכוונו אמר רב יהושע דרש רבא ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו' בין שאמרו להדליק, ובין שאמרו שלא להדליק, שניהם לא נתכוונו אלא לדבר אחד אמר רב יהודה אמר שמואל אין מברכין על האור אלא במוצאי שבת הואיל ותחלת ברייתו הוא, אמר ליה ההוא סבא ואיתימא רבה בר בר חנה *ישר, וכן אמר רבי יוחנן, עולא הוה רכיב חמרא, ואזיל והוה שקיל ואזיל רבי אבא מימיניה ורבה בר בר חנה משמאליה, אמר ליה רבי אבא לעולא ודאי דאמריתו משמיה דרבי יוחנן אין מברכין על האור אלא במוצאי שבת הואיל ותחלת ברייתו הוא הדר עולא חזא ביה ברבה בר בר חנה בישרת, אל אבא לאו אהא אמרי אלא אהא אמרי דתני תנא קמיה דרבי יוחנן ריש בן אלעזר אומר יום הכפורים שחל להיות בשבת אף במקום שאמרו שלא להדליק, מדליקין מפני כבוד השבת ועני רבי יוחנן בתריה וחכמים אוסרים אל עדא תהא, קרי עליה רב יוסף מים עמוקים עצה בלב איש ואיש

פסח קאמר: **גברא רבא פוס.** ומפני כבודו לא גזרו עליו מדוי: **לו בעל אגרופין.** ומפני הירלה: **ועוד זו דרש.** אלמא גברא רבא הוה: **מה ראו** שלא דרשו (ה) ומי לא שלא שימות בהן: **מעיל מלאי.** טהן סחורה לתלמידי חכמים להשתכר בה: **בגל הכמה.** במחילת החכמה יכנס זה שהרהו מנכסיו: **מתני' מקום שנהגו שלא להדליק אם סגר.** בגמרא מפרש טעמא: **גמ' כין שאמרו שלא להדליק** ולא נתכוונו אלא לדבר אחד שלא להדליק לא נתכוונו אלא לדבר אחד שלא להדליק מקום שלא להדליק אם סגר. **והאומרים** שלא להדליק מקום דאין אחר מקום מקומו לאור הכר **והאומרים** שלא להדליק סוברים כשהכר דולק רוחה לא אמרו ומתאוה לה: **ישר.** שפיר קאמרת וכן אל"ר יוחנן ולא גרסינן ישר: **ודלי דאמריתו כו'.** אמת הדבר שמעתי עליכם שאתם אומרים מקום דר' יוחנן הכי: **:סדר עולא מוזג ביה ברבה בר בר חנה בישרת.** נסתכל בו בפנים זועפים לומר אתה אמרת בשם רבי יוחנן והוא לא אמר כן אלא אף במעלי יום"כ מברכין עליו' הואיל ודבר אחד הוא שנאסר בו כל היום ונעקרו נהגה ממנו: **אלא אפילו אמרי לפו.** מקמיה דרבי יוחנן דעבה אחר המנה "ואכלים אוסרין להדליק אף הכר אף ביום הכפורים שחל להיות בשבת עד מוצאי שבת" ולא הזכירו שמו של ר' יוחנן על אור במוצאי שבת אלא בו והם סבורים שעל דבר ברכת האור הזכירו שמו: **עדא אפא** = זאת תהיה, בזו אני מודה שאמרה רבי יוחנן: *) **זה עולא** *שהבין מדבריו של רבה בר בר חנה מעות וחזא ביה ביושרת, וקסבר דבריו-שלא אמר לו כלום והייו "עלה בלבב אים" דנקיט ליה בלביה ולא אמר ל"מה אמרת כך: אלא

*) שיין לקמן מד ע"א

קרוב להאכיל את ישראל קדשים בחוץ מקולם אין, שאין מקולם לא אמרי: מקולם - לא שנא אמר לא שנא לא אמר, שאינו מקולם - פירש אין, לא פירש לא. רב אחא מתני לה להא מתני' *כר' שמעון מתקיף לה רב ששת בשלמא למאן דתני לה כרבי יוסי, ביתא אלא למאן דמתני בר' שמעון מי ניחא *והתנן רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים אמר ליה רבינא לרב אשי ומאן דמתני לה כר' יוסי מי ניחא והאמר רבא *רבי שמעון בשיטת רבי יוסי אמרה דאמר *אף בגמר דבריו אדם נתפס מאי לאו מדרבי שמעון סבר לה כר' יוסי, רבי יוסי נמי סבר לה כרבי שמעון, לא, רבי שמעון סבר לה כר' יוסי ולא רבי יוסי סבר לה כר' שמעון} איבעיא להו תודום איש רומי, גברא רבה הוה - אי - בעל אגרופין הוה: ת"ש עוד זו דרש איש רומי: מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו [עצמן] על קדושת השם לכבשן האש: נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים: ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם כתיב בהו ובאו [ועלו] בביתך [וגו'] ובתנוריך ובמשארותיך, אימתי משארות מצויות אצל תנור הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווין על קדושת השם על אחת כמה וכמה רבי יוסי בר אבין אמר מטיל מלאי לכים של תלמידי חכמים היה דאמר ר' יוחנן כל *המטיל מלאי לכים תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנא' כי בצל החכמה בצל הכסף:

מתני' מקום שנהגו להדליק אין יום הכפורים מדליקין, מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין, ומדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלים ועל גבי החולים: **גמ'** תנא בין שאמרו להדליק ובין שאמרו שלא להדליק שניהן לדבר אחד נתכוונו אמר רב יהושע דרש רבא ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו' בין שאמרו להדליק, ובין שאמרו שלא להדליק, שניהם לא נתכוונו אלא לדבר אחד אמר רב יהודה אמר שמואל אין מברכין על האור אלא במוצאי שבת הואיל ותחלת ברייתו הוא, אמר ליה ההוא סבא ואיתימא רבה בר בר חנה *ישר, וכן אמר רבי יוחנן, עולא הוה רכיב חמרא, ואזיל והוה שקיל ואזיל רבי אבא מימיניה ורבה בר בר חנה משמאליה, אמר ליה רבי אבא לעולא ודאי דאמריתו משמיה דרבי יוחנן אין מברכין על האור אלא במוצאי שבת הואיל ותחלת ברייתו הוא הדר עולא חזא ביה ברבה בר בר חנה בישרת, אל אבא לאו אהא אמרי אלא אהא אמרי דתני תנא קמיה דרבי יוחנן ריש בן אלעזר אומר יום הכפורים שחל להיות בשבת אף במקום שאמרו שלא להדליק, מדליקין מפני כבוד השבת ועני רבי יוחנן בתריה וחכמים אוסרים אל עדא תהא, קרי עליה רב יוסף מים עמוקים עצה בלב איש ואיש

קרוב להאכיל דומה לקדשים: **שאינו מקולם לא.** ומשמי מקולם אע"ג דלא אמר "בשר זה לפסח" ולא מזכיר עליו את הפסח אסור אבל שאינו מקולם אמר בשר זה לפסח אסור משום דגרמה בקורבן שם: **רב אפא אמרי לה לפא אפני.** דתודום: **כר' שמעון.** אמר רבי שמעון: תודום אינם רומי כו': **רבי שמעון פוטר.** בתומר הרי עלי מנחה מן הטעורים דאמר במנחות מביא מן החיטין דכיון דאמר "הרי עלי מנחה" תפוס לשון ראשון ומנחה אינה באה מן הטעורין דהכא אלכך מן החיטין ורבי שמעון פוטר דאמר לקח בגמר דבריו אדם נתפס וכדבק, ודעתו לכל מה שמוליא בפיו ולמנחת שעורין נתכוין, וסבור-שאדם יכול להתנדב ולהביא כן ולפיכך אין בדבריו כלום והאי מתכיל גדי מקולם כמי מאי קרוב לקדשים בחוץ מיכה הלא מחיים לא קרא עליו שם פסח ואפילו היה קורא לו שם בשעת עלייה, שלא כדרך המקדישין הוא, ואין הכשר חל עליו: **ר' שמעון.** דפסר בתומר "מנחה מן הטעורים" ולא חייביה משום תפוס לשון ראשון, בשעת רבי יוסי אמרה דאמר בגמר דבריו אדם נתפס וכדבק ונתפס כלומר תופס הוא לא גמר דבריו דתקן הרי זו תמורת עולה תמורת עולה דברי ר"מ דאמר תפוס לשון ראשון רבי יוסי אומר אם לכך נתכוין אחלה הואיל ולא הוה אפשר ליה להוציא שני שמות כאחד ועל כרחו הוציא זה אחר זה דבריו קיימין והרעה עד שהסתחלב ומתכר ויביא בדמי חליה עולה ובדמי חליה שלמים: **מאי לאו מדרבי שמעון סבר לה כרבי יוסי.** בתפיסת גמר דבריו: **ר' יוסי סבר לה כר' שמעון.** במתנדב שלא כדרך המתנדבים - דלא אמר כלום והיא דתודום לא מקוקמא כר' יוסי: **ס"ג לא, ר"ש סבר לה כר' יוסי ולא רבי יוסי סבר לה כרבי שמעון.** וסכי פירושא לא הוא דאמרת אלא רבי שמעון סבר לה כרבי יוסי דלקח בגמר דבריו נתפס בשעת הדחה והוה ליה מתנדב שלא כדרך מתנדבין ורבי שמעון סבר הואיל ושלא כהוגן המנדב אין בדבריו כלום אבל רבי יוסי לא סבר כרבי שמעון במתנדב שלא כדרך המתנדבין דלא אמר כלום אלא חיובי מחייב ליה להביא מנחת חיטין ולא משום תפוס לשון ראשון אלא משום דאין אדם מוליא דבריו לבטלה וגבי גדי מקולם כמי אע"ג דשלא כדרך המקדישין הוא, הוה ליה קרוב להאכיל קדשים בחוץ דאי הוה אמר עליה הרי זה לפסח אמרי לדמי פסח קאמר: **גברא רבא פוס.** ומפני כבודו לא גזרו עליו מדוי: **לו בעל אגרופין.** ומפני הירלה: **ועוד זו דרש.** אלמא גברא רבא הוה: **מה ראו** שלא דרשו (ה) ומי לא שלא שימות בהן: **מעיל מלאי.** טהן סחורה לתלמידי חכמים להשתכר בה: **בגל הכמה.** במחילת החכמה יכנס זה שהרהו מנכסיו: **מתני' מקום שנהגו שלא להדליק אם סגר.** בגמרא מפרש טעמא: **גמ' כין שאמרו שלא להדליק** ולא נתכוונו אלא לדבר אחד שלא להדליק לא נתכוונו אלא לדבר אחד שלא להדליק מקום שלא להדליק אם סגר. **והאומרים** שלא להדליק מקום דאין אחר מקום מקומו לאור הכר **והאומרים** שלא להדליק סוברים כשהכר דולק רוחה לא אמרו ומתאוה לה: **ישר.** שפיר קאמרת וכן אל"ר יוחנן ולא גרסינן ישר: **ודלי דאמריתו כו'.** אמת הדבר שמעתי עליכם שאתם אומרים מקום דר' יוחנן הכי: **:סדר עולא מוזג ביה ברבה בר בר חנה בישרת.** נסתכל בו בפנים זועפים לומר אתה אמרת בשם רבי יוחנן והוא לא אמר כן אלא אף במעלי יום"כ מברכין עליו' הואיל ודבר אחד הוא שנאסר בו כל היום ונעקרו נהגה ממנו: **אלא אפילו אמרי לפו.** מקמיה דרבי יוחנן דעבה אחר המנה "ואכלים אוסרין להדליק אף הכר אף ביום הכפורים שחל להיות בשבת עד מוצאי שבת" ולא הזכירו שמו של ר' יוחנן על אור במוצאי שבת אלא בו והם סבורים שעל דבר ברכת האור הזכירו שמו: **עדא אפא** = זאת תהיה, בזו אני מודה שאמרה רבי יוחנן: *) **זה עולא** *שהבין מדבריו של רבה בר בר חנה מעות וחזא ביה ביושרת, וקסבר דבריו-שלא אמר לו כלום והייו "עלה בלבב אים" דנקיט ליה בלביה ולא אמר ל"מה אמרת כך: אלא

*) שיין לקמן מד ע"א

מסורת השס

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מה ראו וכו' ומי נתם ולא שימות בהם.

[מנחות קג. מיר ע. [מרכין כ.]

[מנחות קג.]: [לקמן נט: ס. מיר ע.]

[ומי' תוס' כתובות נג: ד"ה פלחלא ותוס' ע"ז נ. ד"ה שלא]

[תוספתא פ"ג]

[שבת סג.: וש"נ וש"ל ישר כו"ל ברכות מב: ובשבת סג: שבועות מ. מה: מולין יז: עה: ישר כב"ל יוחנן]

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ח מהל' מלה סלכה יא ס"ח סיגן מסמ בסג"ס: לו ב מיי' פ"ג מהל' שביתת עשר הלכה י טוש"ע ס"ח סי' תרי סעיף ח: לז ג שם סעיף ג: לח ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

[ל"ל בר"ש]

*אינה לשון גייות - לאחר שאלה הגיה כי לפלאות ט"ו לה תירוץ - מאשר שאלה ראשונה

נוסח

בירוק - הוא תוקוס היה בבא הבה (בדיק) - אוי - לא

נוסח

מקום שנהגו ... הלקח בו בבתים בטלים בלי יוצ - הוא מלאות טר' המנהגים שהוכנו המנהג מלרתא בבה - לאנוש מטבר אוט ואותו

נוסח

אתי מברכין על האש (על הנלה)

מאנה

(דר נו) מאקה אחרי דבר ר' יחמן בחיין בר (אוי) דאמר טבר - אוי - יוצ

נוסח

בדברים אחרי הדברים הדבר: אלות הנה נהגה על מה

ר' יוחנן אומר ושרקי בני מקולם אפי' בסמא שלא יכיר לפסח אסור אבל בשר שאינו מקולם ראשו על כרעיו ולא קרבו אם הזכיר עליו לפסח אסור מתמא מותר: אמר רב פפא דקא בשר כי האי גונא אסור אבל חפים ואפי' אמר חפים הלוי מחרון [לפסח] מ"ש חפים דסנסרן לפסח קאמר. איכא דמתני לה (דרבי יוסי) [מתניתא] הכי קאמר תנהיג תודום איש רחמי לאכול כר' ואתקפי' בשלמא למאן דמתני לה כרבי יוסי דמתני לה [ניחא דרחיש] בכל כה"ג אלא למאן דמתני לה כר' שמעון מי חיש ר' שמעון כי האי גונא דתנן בסוף מנחות הרי

עלי מנחה והשעורים יביא מן החטים קמח יביא מן הכלה כו' עד רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין הנה מי שיאמר כגון זה בשר זה לפסח לא חיש ליה דאין אדם מתנדב בשר לקרבן. ולר' יוסי מי ניחא והאמר רבא רבי שמעון בשיטת רבי יוסי אמרה דסבר בגמר דבריו אדם מתפיס דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי רבי מאיר אמר רבי יוסי לכך נתכוון מהחלה אע"פ שאפשר לקרות שני שמות כאחד דבריו קיימין ואוקי' לרבי יוסי דאמר בגמר דבריו אדם מתפיס לאו מדרבי שמעון סבר לה כר' יוסי ר' יוסי נמי דבר ואמיקא תודום איש רחמי הכם היה ומסיל מלאי בכים תלמידי חכמים היה: **כתני'** מקום שנהגו להדליק סבר שאם יהיה הבית אפל ישמש ספרו לאיבר ידליק יתרחק מן העביירה ומי שאמר לא ידליק סבר אין היצר מתאוה אלא מה העין רואה לפיכך לא ידליק שכיון שלא יראה לא יתאוה השביתם לומבה נתכוונו פי' דבר אחר תשמיש הספה אבל מדליקין בפונדקאות ובבתי המים. אמר רב יהודה אמר שמואל אין מברכין על האור אלא במוצאי שבתות הואיל ותחלת ברייתו הוא אמר ליה [ההוא סבא] יישר וכן אמר רבי יוחנן: **אמר** ליה רבי אבא לעולא ודאי דאמריתו משמא דרבי יוחנן אין מברכין על האור אלא במוצאי שבתות [עולא ברבה] בר בר חנה בישרת והרגיש רבה בר בר חנה אמר ליה לא אמרי הכי אלא הכי אמרי דתני תנא קמיה דרבי יוחנן ריש שמעון בן אלעזר אומר יום הכפורים שחל להיות בשבת אפילו במקום שאמרו שלא להדליק מדליקין מפני כבוד השבת עאני רבי יוחנן בתריה וחכמים אוסרין דיקי' מינה מאחר שאין מדליקין ביום הכפורים לא ימצא אור שישבת ממלאכת עבודה שמע' מינה כי אין מברכין על האור במוצאי יום הכפורים אמר ליה עדה תהא כלומר זאת הוא תפי' עדה כדגרסינן בענין בנתיה דרב נחמן [ניעון מכ] עדי טבריון ותוב עדה סרוראה כלן ענין אחד הן ויכין שרוה שמעתא זו כלומר אינה הלכה כמאן